

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ &
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ &
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
Τμήμα Αστικής & Δημοτικής Κατάστασης
Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας : 11083 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες : Α. Μανούση
Τηλ : 213 136 1034
213 136 1257

Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 2024

Α.Π.: 78950/Σ.24687

ΠΡΟΣ: Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
«Παιδί με 2 Γονείς»
Παναγή Τσαλδάρη 309, Νίκαια 18453
email: info@achildneeds2parents.gr

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή διατάξεων ν. 5143/2024 περί δημοτικότητας τέκνων.

Σχετ. : Το από 14/11/2024 αίτημά σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού σας και αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα σε αυτό, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η διάταξη του άρθρου 14 του Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) ορίζει την έννοια της δημοτικότητας ως εξής: *«Κάθε Έλληνας πολίτης είναι δημότης ενός μόνο Δήμου ή μιας μόνο Κοινότητας. Δημότες ενός Δήμου ή Κοινότητας είναι όσοι είναι εγγεγραμμένοι στο δημοτολόγιο».*

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1 του προαναφερθέντος Κώδικα (Κτήση δημοτικότητας) *«το τέκνο που γεννήθηκε σε γάμο των γονέων του είναι δημότης του Δήμου, όπου είναι γραμμένος ο πατέρας ή η μητέρα του. Οι γονείς υποχρεούνται, εντός της προθεσμίας προς δήλωση της γέννησης του πρώτου τέκνου τους, να προσδιορίσουν με αμετάκλητη δήλωσή τους ενώπιον του ληξιαρχου του τόπου κατάρτισης της σχετικής ληξιαρχικής πράξης τη δημοτικότητά του. Η δήλωση αυτή προσδιορίζει τη δημοτικότητα και των τέκνων που θα γεννηθούν μεταγενέστερα. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του πατέρα. Αν η επιμέλεια περιέλθει στον έναν από τους γονείς, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του γονέα αυτού, εφόσον ο τελευταίος υποβάλλει σχετική αίτηση στον δήμο εγγραφής του».*

Περαιτέρω, στις διατάξεις του π.δ. 497/1991 (Κώδικας διαταγμάτων για τα δημοτολόγια), όπου περιγράφεται ο τρόπος τήρησης του Δημοτολογίου ορίζεται ότι *«Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε Δήμο, στο οποίο εγγράφονται με αίτηση των ενδιαφερομένων ή αυτεπαγγέλτως οι δημότες και των δύο φύλων κατά οικογένεια με ιδιαίτερο για κάθε οικογένεια αριθμό.»* (αρ. 1 παρ. 1).

Κάθε μέλος μιας οικογενειακής μερίδας έχει συζυγική ή γονεϊκή σχέση με το αρχικό μέλος της μερίδας.

Τα είδη των ενεργών εγγραφών στο δημοτολόγιο είναι:

- α. η κανονική εγγραφή (ΚΕ) που υποδεικνύει την ελληνική ιθαγένεια και την δημοτικότητα,
- β. η ενδεικτική εγγραφή Έλληνα (ΕΕ) που υποδεικνύει ότι ο εγγεγραμμένος έχει κανονική εγγραφή σε άλλο δήμο της χώρας,
- γ. η ενδεικτική εγγραφή αλλοδαπού (ΕΑ) που υποδεικνύει ότι ο εγγεγραμμένος δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 497/1991 «κάθε εγγραφή, διαγραφή, μεταφορά από τη μία σε άλλη οικογενειακή μερίδα, προσθήκη ελλειπόντων στοιχείων, διόρθωση εσφαλμένων στοιχείων, καθώς και κάθε άλλη μεταβολή στο δημοτολόγιο ενεργείται, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, είτε αυτεπαγγέλτως, βάσει επίσημων στοιχείων που υπάρχουν στο δήμο, είτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, πάντοτε με πράξη του δημάρχου»

Τούτων δοθέντων, επισημαίνονται τα εξής:

1) Σε περίπτωση που αμφότεροι οι σύζυγοι/συμβιούντες είναι δημότες του ίδιου δήμου, το δημοτολόγιο, εφόσον περιέλθει σε αυτό η ληξιαρχική πράξη γάμου τους ή συμφώνου συμβίωσης, με πράξη δημάρχου μεταφέρει και τους δύο συζύγους/συμβιούντες σε νέα οικογενειακή μερίδα λόγω γάμου/συμφώνου συμβίωσης και τους διαγράφει από τις πατρικές τους μερίδες, αυτεπαγγέλτως.

2) Σε περίπτωση που οι σύζυγοι/συμβιούντες δεν είναι δημότες στον ίδιο δήμο και δεν έχει υποβληθεί αίτηση από τον έναν εκ των δύο περί απόκτησης της δημοτικότητας του άλλου, τότε τα δημοτολόγια των δήμων των συζύγων/συμβιούντων, με πράξη δημάρχου, μεταφέρουν σε νέες μερίδες τους συζύγους/συμβιούντες διαγράφοντάς τους από τις πατρικές τους μερίδες. Οπότε, σε αυτήν την περίπτωση, δημιουργείται μία μερίδα για τον/την σύζυγο/συμβιούντα (στο δήμο προέλευσής του) στην οποία εμφανίζεται αυτός/ή με κανονική εγγραφή Έλληνα/ίδας και ο/η σύζυγος/συμβιών με ενδεικτική εγγραφή Έλληνα/ίδας. Ομοίως, δημιουργείται αντίστοιχη μερίδα για τον/την σύζυγο/συμβιούντα στο δήμο προέλευσής του/της στην οποία εμφανίζεται αυτός/ή με κανονική εγγραφή Έλληνα/ίδας και ο/η σύζυγος/συμβιών με ενδεικτική εγγραφή Έλληνα/ίδας. Σημειώνεται ότι, και εδώ, υφίσταται αυτεπάγγελτη διενέργεια δημοτολογικής τακτοποίησης από το δήμο ενώ σε κάθε περίπτωση, υφίσταται η δυνατότητα για τον/την σύζυγο/συμβιούντα να αιτηθεί σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη χρονική στιγμή τη μεταδημότευσή του/της στη μερίδα του άλλου συζύγου/συμβιούντα.

3) Σχετικά με την εγγραφή στο δημοτολόγιο ανήλικων τέκνων, προαπαιτούμενη είναι η ύπαρξη οικογενειακής μερίδας των γονέων κατά τη στιγμή της γέννησής τους καθώς και η ληξιαρχική πράξη γέννησής τους, επί της οποίας, όπως προαναφέρθηκε, προσδιορίζεται η δημοτικότητα του τέκνου. Και πάλι, το δημοτολόγιο διενεργεί αυτεπαγγέλτως τη δημοτολογική εγγραφή του ανήλικου

τέκνου. Εάν οι σύζυγοι/συμβιούντες δεν είναι δημότες του ίδιου δήμου και δεν έχει υποβληθεί αίτηση από τον έναν εκ των δύο περί απόκτησης της δημοτικότητας του άλλου, τότε το τέκνο θα αποκτήσει κανονική εγγραφή στην μερίδα του γονέα εκείνου του οποίου ακολουθεί τη δημοτικότητα, βάσει της δήλωσης προσδιορισμού δημοτικότητας επί της πράξης γέννησης, και στη μερίδα του έτερου γονέα θα αποκτήσει ενδεικτική εγγραφή καθώς, όπως προαναφέρθηκε, «Κάθε Έλληνας πολίτης είναι δημότης ενός μόνο Δήμου» (αρ. 14 ν. 3463/2006). Δηλαδή το παιδί δεν μπορεί να είναι εγγεγραμμένο κανονικά στις μερίδες (σε διαφορετικούς δήμους) και των δύο γονέων, ακόμα και εάν οι γονείς παραμένουν έγγαμοι.

Στην περίπτωση του διαζυγίου ή της λύσης του συμφώνου συμβίωσης, επισημαίνονται τα εξής:

- 1) Εάν οι σύζυγοι/συμβιούντες είναι εγγεγραμμένοι στον ίδιο Δήμο - άρα τηρούν κοινή μερίδα εντός του αυτού Δήμου - τότε διενεργείται διαγραφή του/της συζύγου/συμβιούντα από την υφιστάμενη μερίδα και μεταφορά του σε νέα μερίδα εντός του ίδιου Δήμου.
- 2) Εάν οι σύζυγοι/συμβιούντες είναι εγγεγραμμένοι σε διαφορετικούς Δήμους - άρα η μερίδα περιλαμβάνει ως αρχικό μέλος μια κανονική εγγραφή και ο/η σύζυγος/συμβιών είναι εγγεγραμμένος ενδεικτικά - τότε απαιτείται η διαγραφή της ενδεικτικής εγγραφής, χωρίς τη μεταφορά της σε άλλη μερίδα.
- 3) Σχετικά με τα ανήλικα τέκνα, βάσει της προϊσχύουσας διάταξης, αν η επιμέλεια περιερχόταν στον έναν από τους γονείς, με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, το τέκνο αποκτούσε τη δημοτικότητα του γονέα αυτού. Βάσει της νέας διάταξης, υφίσταται δικαίωμα για το γονέα στον οποίο έχει περιέλθει η επιμέλεια του τέκνου, να αιτηθεί στο Δήμο της κανονικής του εγγραφής είτε τη μεταφορά του ανήλικου τέκνου του στην οικογενειακή του μερίδα είτε τη μεταδημότευση αυτού.
- 4) Ωστόσο, σημειώνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τη διάταξη του αρ. 15 παρ. 7 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, η οποία ίσχυε πριν την τροποποίηση του ν. 5143/2024 και συνεχίζει να ισχύει, «Αν ένας από τους γονείς μεταδημοτεύσει, οι γονείς προσδιορίζουν με αμετάκλητη δήλωσή τους στο δήμαρχο από όπου μεταδημοτεύει, τη δημοτικότητα των ανήλικων τέκνων τους. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, τα ανήλικα τέκνα που έχουν τη δημοτικότητα αυτού που μεταδημοτεύει ακολουθούν τη νέα δημοτικότητά του, αν όμως δεν την έχουν, διατηρούν τη δημοτικότητά τους».
- 5) Συνεπώς, η δημοτικότητα του τέκνου, ανεξαρτήτως λύσης ή μη του γάμου/συμφώνου συμβίωσης των γονέων του, ανέκαθεν μπορούσε να μεταβληθεί ενώ επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, ακόμα και εάν ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια αιτηθεί τη μεταδημότευση/μεταφορά του τέκνου στη δική του μερίδα, το τέκνο πάντα θα εμφανίζεται και στη μερίδα του έτερου γονέα, όχι όμως ως κανονική εγγραφή αλλά ως ενδεικτική, για

όλους τους προαναφερθέντες λόγους, γεγονός που ίσχυε ανέκαθεν στις δημοτολογικές εγγραφές.

Λαμβανομένων υπόψη των παραπάνω με δεδομένες τις πολλαπλές δυσχέρειες που αντιμετώπιζαν οι πολίτες, οι οποίοι, παρότι είχαν την αποκλειστική επιμέλεια των τέκνων τους:

- αναγκάζονταν να προσκομίζουν ηλεκτρονικά ή αυτοπροσώπως το διαζύγιό τους ή τη λύση του συμφώνου συμβίωσης ή το πρακτικό διαμεσολάβησης σε κάθε Φορέα που αποδίδει ευεργετήματα, ούτως ώστε να αποδεικνύουν ότι ασκούν την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου τους,
- δεν είχαν τη δυνατότητα λήψης πιστοποιητικών και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου (π.χ. βεβαίωση COVID) από το gov.gr,
- αποκλείονταν από ψηφιοποιημένες διαδικασίες εξυπηρέτησης πολιτών κλπ,

η Πολιτεία έλαβε τα μέτρα της και τροποποίησε την συγκεκριμένη διάταξη και, ακολούθως, το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε την υπ' αριθμ. 38/2024 εγκύκλιο προκειμένου να λάβουν γνώση οι Δήμοι και με σκοπό την ομοιόμορφη εφαρμογή του Νόμου.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι διατάξεις που αφορούν στην τήρηση του δημοτολογίου, ουδόλως αντιτίθενται στις διατάξεις του ενωσιακού, του διεθνούς δικαίου καθώς και του ελληνικού οικογενειακού δικαίου ούτε, ευνοήτως, ασκούν την όποια επίδραση στην κατανομή των ευθυνών φροντίδας μεταξύ ανδρών και γυναικών, στο δικαίωμα ανατροφής του παιδιού και από τους δύο γονείς και την εκπλήρωση της ευθύνης τους έναντί του, στο προσδιορισμό της διαμονής τους και στο δικαίωμα επικοινωνίας τους με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει, όπως ισχυρίζεστε με την επιστολή.

Προς άρση, λοιπόν, κάθε παρεξήγησης οφείλουμε να τονίσουμε ότι το Δημοτολόγιο αποτελεί έναν θεσμό, που αποτυπώνει σε τρέχοντα χρόνο την αστική και δημοτική κατάσταση των Ελλήνων πολιτών, δηλαδή ένα μητρώο που μετουσιώνει, βάσει συγκεκριμένων νομικών προϋποθέσεων, την προσωπική κατάσταση του πολίτη σε αστική, παρέχοντας του κατά αυτόν τον τρόπο όλα εκείνα τα εχέγγυα που απαιτούνται για την άσκηση των δικαιωμάτων και την ανάληψη των υποχρεώσεών του.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών & Οργάνωσης

Αθανάσιος Μπαλέρμπας

Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο Υπουργού (επί του Α.Π. 77068/15-11-2024)
- Γραφείο Υφυπουργού